

Meer met minder energie

Column
Frans Debets

Ons energiegebruik was in 1960 nog net geen 1000 Petajoule (PJ). Eén Petajoule is voldoende om ongeveer 15.000 huishoudens een jaar lang van energie te voorzien. Door de groeiende economie en welvaart was het in 1970 al verdubbeld tot 2000 PJ en in 1980 werd de 3000 PJ bijna bereikt.

Hoewel de welvaart doorgroeide zakte het gebruik iets, maar in 1992 kwam het boven de 3000 PJ. In 2010 werd een record van 3470 PJ gehaald. Daarna zakte het weer, in 2020 werd een bijzondere mijlpaal bereikt: voor het eerst sinds 1992 kwamen we weer onder de 3000 PJ.

Deze trend is in alle ontwikkelde landen zichtbaar, de groei van het energiegebruik volgt al dertig jaar niet meer de economische groei en er is nu zelfs een afname te zien.

Blijkbaar kunnen we steeds meer met minder energie.

Een deel van de afname in 2020 is natuurlijk te danken aan de lockdown. Vooral het gebruik van de autobrandstoffen en de kerosine voor vliegtuigen nam hierdoor dramatisch af. De inzet van steenkool liep ook sterk terug, de oplopende prijs van CO2 maakte deze brandstof minder aantrekkelijk.

In de berekening van het 'primaire energiegebruik' worden ook de omzettingsverliezen van de stroomproductie meegerekend. Nu een steeds groter aandeel van de stroomproductie uit zonnepanelen en windmolens komt, loopt de hoeveelheid omzettingsverliezen ook terug. Dat zal de komende jaren nog verder doorgroeien en tientallen PJ's winst opleveren.

De elektrificatie van onze samen-

leving is al een tijdje gaande. De groei van het elektrisch vervoer en de overstap naar elektrisch koken en verwarmen zijn daarvan voorbeelden.

Toch zien we die ontwikkeling niet terug in de cijfers, in 2020 liep het totale stroomverbruik zelfs iets terug. Het nieuwe gebruik van stroom wordt gecompenseerd door de snel verbeterende doelmatigheid van de systemen.

Nu de lockdown voorbij is, zal het gebruik van energie weer gaan stijgen. Gaan we weer door de 3000 PJ heen of blijft de onderliggende trend van verhoogde efficiency ook in 2021 zichtbaar?

Het voordeel van een oplevende economie is dat er weer geïnvesteerd wordt in nieuwe apparaten en gebouwen en die zijn vrijwel altijd energiezuiniger.

Naast deze hoopgevende trends is er het hardnekkige verschijnsel dat we nog te weinig doen aan besparing. Een voorbeeld is de afspraak dat alle Nederlandse kanto-

Dit is een kenmerk van onze transitie: er stilzwijgend vanuit gaan dat niemand zich druk maakt om de handhaving van de afspraken

ren vanaf 2023 een energielabel C (of B of A) hebben. Op dit moment voldoet 25 procent daar nog niet aan. De achterblijvers overtreden straks de wet en riskeren een boete of zelfs sluiting. De eigenaren denken waarschijnlijk dat de handhaving wel los zal lopen en dat de wethouder het wel uit zijn hoofd laat om panden te sluiten.

Dit is een kenmerk van onze transitie: er stilzwijgend vanuit gaan dat niemand zich druk maakt om de handhaving van de afspraken. Dat dacht ik eigenlijk ook toen ik met mijn oude diesel de milieuzone van Amsterdam in reed, het leek mij sterk dat iemand dat zou controleren, de politie heeft wel wat anders te doen.

Een week later kreeg ik een nette brief. De camera's hadden mij gesignaleerd en de volgende keer zou ik een dikke boete krijgen. Ik kocht direct een andere, schonere auto.

Frans Debets is deskundige op het gebied van duurzame energie